

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Beseda o nacionalizmu

Človek ne more živeti brez božanstva. Tako silna je težnja človeškega srca po nadnaravnem in tako globoka je potreba ljudske narave, da se podvrže in služi nečemu, kar je večje in trajnejše od nje, da moderen človek, ki je zavrgel edino pravega Boga, ne neha iskati za novimi božanstvi. Meglena in abstraktna božanstva, katera so mu razne filozofije nudile v zameno za »Boga naših očetov«, ga niso zadovoljile. Zavrgel je enega za drugim. Iskal je dalje ter odkril in z navdušenjem postavil na svoje zapuščene in prazne altarje enega poslednjih malikov, ki se imenuje Nacija.

Rojstvo Nacije kot božanstva je sicer že precej davno in sta ji kumovala že Hegel in Comte s svojimi teorijami o velikem in absolutnem bitju, a šele XX. vek ji je dal meso in kri, ko jo je zavil v nacionalne barve in ji tako dal obliko, ki je vsakemu umljiva. Narod, to je utelešen bog, poedinci pa so le udje njegovega mističnega telesa. Pred njim moderen človek odkriva glavo in je spoštljivo pozoren na njegove želje. Njemu prinaša najdragocenejše žrtve, tudi hektatombe krvi in življenja, Njemu v čast se zlagajo navdušene himne in venčan je z atributi božanstva. Narodna veličina in slava je postala vrhovna norma vsega delovanja, cilj vseh naporov. »Nacija« končno veljavno odloča o veličini in vrednosti človeškega življenja. Ne odnošaj do Boga, odnošaj do »nacije« naj odloča, katero glavo bo ovila aureola svetosti in komu se bo odkazala čast oltarja. O Bogu Izraela pravi sv. pismo, da je »Deus zelotes«, ljubosumen Bog, ki ne trpi drugih božanstev poleg sebe. Kakor Bog Izraelov, tako je tudi Nacija ljubosumno božanstvo in proglašja kot vrhovno načelo: »Jaz sem Gospod, tvoj Bog, ne imej drugih bogov poleg mene«.

A da se nas prav razume! Ni vsak nacionalizem takšen. Tako postopa, dela in govori pretiran, fanatičen nacionalizem, ki kaj slabo služi domovini in se zato ne sme istovetiti s patriotizmom, kakor bi sam hotel. Kajti prenesel je socialno razredno borbo stanov na nacionalno polje, neprestano ogroža mirno sožitje s sosednimi narodi. Na znotraj pa sebe proglašja za edino merilo patriotizma, čeprav mu nacionalna ideja velikokrat ni drugega kakor svetel plašč, ki naj pokrije temne egoistične spekulacije.

Take vrste fanatični nacionalizem je bil predvojni nemški, ki je v brezmejni zaverovanosti v samega sebe smatral, da je zgodovinsko poslanstvo »Herrenvolka«, da podvrže nemštvu obmejne slovanske narode. Zato pa se opravičeno smatra za enega glavnih krivcev svetovne vojne.

Razumljivo, da je papež, ki je po svojem visokem poslanstvu najbolj poklicani čuvár svetovnega mira, v božjem nagovoru tako ostro obsodil pojave pri nekaterih narodih — predvsem v fašistični Italiji — ki povsem sličejo onim v predvojni Nemčiji in ki sistematično vtepajo narodu v glavo mišljenje, da ima posebno misijo nad drugimi »manjkulturnimi« sosedni, na znotraj pa intenzivnost malikovanja pred »Nacijo« jemljejo za merilo patriotizma. Papež je takemu početju za vse čase pritrdil žig zločinstva, ker mora voditi do krvavih vojska in notranjih razporov. Ves kulturen svet je pozdravil odločno in jasno besedo sv. očeta v prilog mirnih odnošajev med narodi. Celo pariškemu »Quotidienu«, kateremu se ne more reči, da mu pošiljajo prispevke jezuiti, je papežev govor dal povod, da je napisal pomembne besede: Ni pretirano reči, da Pij XI. v gubah svoje bele sutane nosi mir in vojno. Miru ne bo med narodi, ako se ne izvrši moralna razorožitev. In kje je danes mednarodna sila, ki bi bila bolj poklicana in imela večjo veljavo, da oznanja mir, kakor je sveta stolica ...

Ni pa Cerkev proti opravičenemu in zdravemu nacionalizmu, katerega glavne oznake so ljubezen do materinega jezika, ljubezen in zvesta pripadnost k lastnemu narodu in spoštovanje pred podedovanimi tradicijami svojega ljudstva. Saj je ljubezen do naroda, ne samo kot državne nego tudi kot etnične in kulturne celote v vsej veličini najlepše ovekovčena na straneh sv. pisma. Ali niso bili prekroki, ki so čuvali nad srečo svojega naroda kakor mati nad otrokom. Neumorno so opominjali voditelje pred zabodami in jih vodili na pravo pot! Bolest pregnanega in zasužnje-nega naroda je najgloblje občuteno izrazil psalmist, ko je peval: Ob vodah babilonskih smo sedeli in jokali spominjajoči se Siona ... Ako pozabim tebe Jeruzalem, naj bo pozabljena moja desnica ... In v evangelijih bremo, da je Kristus jokal, ko je zagledal Jeruzalem in v duhu videl, da bo mesto razdejano. Vemo, da so se baš krščanski ljudje v vseh časih odklikovali z globoko in iskreno domovinsko ljubeznijo. Spominimo le na sv. Ivano d'Arc, ali na kardinala Merciera, na katerega je ves svet zrl z občudovanjem radi njegove velike moralne sile in poguma, s katerim je branil svoj zatirani narod. Prav tako bi tudi iz naše domače zgodovine lahko našli veliko svetlih zgledov pogumnega in opravičenega nacionalizma.

Nacionalizem, ki spoštuje resnico in ne žali ljubezni, je opravičen. Opravičen je, kadar goji zvestobo do domovine in veže z vezmi solidarnosti in skupnosti vsebrate v eno ce-

Govor generalissimusa italijanske milice Teruzzija

Pariz, 14. jan. »Le Petit Niçois« od 13. t. m. piše:

»Medtem ko g. Mussolini po radiofonu Ameriki sporoča, da je italijanski režim absolutno miroljuben, da nima nobenih ofenzivnih namenov in da mu je tuj vsak imperijalizem, ker boče zaradi udrtive miru v Evropi in gospodarske regeneracije sveta živeti z vsemi državami v najboljših odnošajih, pa je režim te dni uprizoril na meji manifestacijo, ki po svojem obsegu, po svojih udeležencih, zlasti pa po oficijelnih govorih diametralno nasprotuje izjavi g. šefa vlade in njenemu duhu eminentne odkritosrčne miroljubnosti.«

»Te dni se je namreč v Hruševju pri Postojni v vzhodni pokrajini, mejeji na Jugoslavijo, vršilo že dolgo pripravljeno odkritje spominske plošče nekemu slovenskemu domačinu, poštnemu selu, ki je služil pri črnih srcah in je bil lansko leto od nekih neznancev ustreljen. Na to prireditve se je pripeljal iz Rima z velikim spremstvom v popolnoma vojaškem značaju, vrhovni poveljnik italijanske vojnega okrožja v Bologni, general Teruzzi, ki se je podal iz Trsta na mejo v avtomobilni koloni, v kateri so bili njegov namestnik, komandant miličnega vojnega okrožja v Bologni, general Vernè, poveljnik tržaške milične armade, general Diamanti, tržaški prefekt Porro, tržaški župan Pitacco, poveljnik videmskega miličnega vojnega okrožja general Piazza, poveljnik istrskih fašističnih legij Turris, poveljnik kvarnerske milice Demuro s številnimi častniki milice, od strani redne armade pa so bili isto tako navzoči mnogi častniki z generalom Bobbio, komandantom goriške divizije na čelu.«

»Preden se je vršila komemoracija omenjenega fašista v Hruševju, se je general Teruzzi z vsem tem mnogoštevilnim spremstvom podal na mejo, kjer je vizitiral vse milične postaje, da, kakor poroča »Popolo di Trieste«, pokliče milice v spomin obljube zvestobe in pa poguma za odrešenje bodočnosti.« Isti list piše, da je general pri tem ogledu »živo občutil skupnost srčnih utripov, ki dela še bolj radostno pričakovanje novih slavni dejanj.«

»Za tem se je vršilo odkritje nove spominske plošče v Hruševju, kjer je imel najprej govor poveljnik tržaških fašističnih legij, general Diamanti,

ki je med drugim izvajal, da je ta slavnost resen opomin onim, ki Italiji odrekajo pravico do tega ozemlja. Julijska krajina, je nadaljeval, pripada Italiji po zgodovinskem pravu, ker je še veliko del nje sedanja meja med Italijo in Jugoslavijo, bil potegnjena obmejni zid desete rimske legije, ki je te kraje branila pred vzhodnimi barbari. Julijska Krajina pripada Italiji tudi po geografičnem pravu, po kateri ji pripada brez diskusije tudi Dalmacija. Pripada Julijska Krajina Italiji tudi po narodnem pravu, dočim so Ostri in Slovani tvorili samo napadalne horde. Nato je končal z besedami o možnosti, da bodo še se ne neha reklamirati ta zemlja kot slovanska, »mrtveci na Krasu slišali korakati po tej zemlji zopet italijanske falange.«

»Za tržaškimi fašističnimi poveljniki je govoril generalissimus italijanske milice, general Teruzzi sam, ki je proslavljal ubitega slovenskega fašista kot pravega mučenika, dočim da so oni, ki so bili za svoja temna dejanja od rimske pravice kaznovani, nevredni imena mučenikov, ampak navadni zločinci. Končal je z besedami, da je »Italija vedno tu in pripravljena na vse boje in na vse najsvetejše in potrebne osvojitve, ki so potrebne za njeno bodočnost in za njeno sigurnost.«

»Na povratku v Trst je general Teruzzi imel raport, pri katerem je bilo navzočih 300 miličnih častnikov pod poveljstvom generala Vernèta. Teruzzi je častnike pozval k »neomajni zvestobi na poti vedno večjih osvojitvev fašistične Italije.«

Fašisti proti stališču Vatikana

Pariz, 14. jan. »Italie« piše:

»Zanimiva je polemika, ki se je razvila med glasilom Vatikana, »Osservatore Romano«, in fašističnim tiskom v zadevi slovenske službe božje v Julijski krajini.«

»Glasilno svete stolice se je postavilo popolnoma na stališče goriškega nadškofa g. dr. Sedeja, ki vrši svoj misijo popolnoma v duhu cerkve, konkordata in dejanskih potreb svojih vernikov, ki so po veliki večini Slovenci.« »Osservatore Romano« obsoja gonjo fašistov proti slovenski službi božji in jo po pravici imenuje politično.«

»Fašistični tisk je zato nad glasilom svete stolice skrajno ogorčen in se čudi, kako da more »Osservatore« zahtevati, da naj se služba božja na italijanskih tleh vrši če že ne v italijanski pa vsaj v latinščini, imenovati politično.«

»Drugače odgovora pa fašistični tisk glasilu svet stolice ne more dati, kakor da se zgraža, da se celo v cerkvi sv. Jakoba v Trstu pri eni maši poje, moli in pridiga v slovenskem jeziku, češ da bo tudi »Osservatore« moral priznati, da je to nedopustno.«

„Ere Nouvelle“ o Jugoslaviji

Priznanje francoskega lista našem gospodarstvu

Pariz, 14. jan. »L'Ere Nouvelle« prinaša pod naslovom »Notranja organizacija Jugoslavije« članek, v katerem med drugim piše, da po tragični smrti Stjepana Radića ni bilo mogoče pomiriti političnih strank, da bi sestavile vlado nacionalnega edinstva. Kralj Aleksander je po mnogih poskusih, da ohrani parlamentarni režim, bil primoran ukiniti stranke in vzeti oblast v svoje roke. Članek dalje govori o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji in naglašja, da v Jugoslaviji ni brezposelnosti, niti

se ne občuti agrarna kriza v tako velikem meri, kot v Madžarski, Romuniji in Bolgariji. Finančni in budžetni položaj je zdrav. Jugoslavija ne goji nobenih nepriateljstev čustev nasproti nobeni državi. Z vsi silo stremi za zboljšanjem odnošajev nasproti sosedom. Ta kratek pregled delavnosti jugoslovanske vlade dokazuje, da ona ne želi stiskanja ljudstva, nego stremi s koristnimi in razumnimi sredstvi ohraniti jugoslovansko edinstvo in razvijati ekonomske sile jugoslovanskega življenja.

Ustanovitev jugoslov.-madjarske trgovske zbornice

Budimpešta, 14. jan. AA. Danes je bila pod predsedništvom bivšega madjarskega finančnega ministra Kallaya konferenca za osnovanje madjarsko-jugoslovanske trgovske zbornice. Jugoslovansko vlado je zastopal na tej konferenci naš generalni konzul v Budimpešti Pavlinovič. Konferenco je pozdravil predsednik Kallay, ki je v svojem govoru naglasil, da sta obe vladi prepričani, da bodo gospodarski odnošaji med Jugoslavijo in Madjarsko znatno uvrščeni z osnovanjem takega nepolitičnega organa. Kot najugodnejši organ v to svrhu je

skupna trgovska zbornica. V skupno zbornico naj odredi Jugoslavija 25 predstavnikov jugoslovanskih gospodarskih krogov. Po Kallayu je govoril jugoslovanski generalni konzul Pavlinovič. Pojasnil je stališče jugoslovanske vlade v pravašnju osnovanja jugoslovansko-madjarske trgovske zbornice in naglasil, da je od svoje vlade dobil naročilo, naj z vsemi sredstvi podpira nameravano ustanovitev zbornice. Ustanovna skupščina jugoslovansko-madjarske trgovske zbornice bo 24. t. m.

Nemške finance niso razveseljive

Primanjkljaj 10 milijard Din

Berlin, 14. jan. kk. V državnem odboru za proračun je govoril finančni minister Dietrich, ki je izjavil, da položaj državnih financ niso razveseljiv. Primanjkljaj dohodkov ceni na okoli 700 milijonov mark, dočim so izdatki narasli za 300 milijonov nad proračunano vsoto. To je povzročilo, da se je zvišal tudi nepokrit dolg, ki bo znašal meseca marca 1931 že 1780 milijonov mark (plus 110 milijonov). Z ozi-

rom na slab gospodarski položaj ni mogoče misliti na zopetno povišanje uradniških plač. Državnemu zboru so bili predloženi predlogi za črtanje državnih izdatkov, vendar finančni minister Dietrich dvomi, ali se bo to dalo izvesti. Najbrže si bodo pomagali zaenkrat z izdajo bonov. Sicer pa se z ozirom na tak položaj ponovno pojavljajo zahteve po reviziji reparacijskih obveznosti.

loto. Opravičen je, dokler ne zapade samoobževanju, temveč ima odprte oči tudi za koristi drugih ras in narodov in spoštuje njihove posebnosti. Posebno etično globino zadobi nacionalizem, če priznava Boga kot stvaritelja in delilca vseh darov narave in duha v vsej njihovi raznolikosti. Pameten nacionalizem se odlikuje po smislu za združljivost in spravljivost, fanatičen nacionalizem pa je izvor medsebojnega zaničevanja in sovraštva med narodi.

Med evropske narode, ki so po večini katoliški, se žal vse preveč zajeda oni egoistični in pretirani nacionalizem, ki trga bogohotene vezi med narodi, ki bi se morali med sabo ljubiti kot otroci iste Cerkev, kot bratje v Kristusu in kot skupni dediči iste krščanske kulture. Vsakemu narodu naj bodo svete žrtve

Ljudsko štetje v Jugoslaviji

Belgrad, 14. jan. m. V statističnem oddelku predsedništva vlade so gotove vse priprave za popis prebivalstva in živine v državi. Ljudsko štetje bo 1. marca. O tem ljudskem štetju se zelo živo razpravlja. Izražajo se domneve, da je v državi 13 milijonov prebivalcev, v Belgradu pa 250.000.

Zahteve gosp. zbornic

Belgrad, 14. jan. m. Odposlanci gospodarskih zbornic so izročili finančnemu ministru pripombe in zahteve k zakonu o skupnem davku na poslovni promet. Jutri bo v finančnem ministertvu konferenca, ki ji bo predsedoval minister sam, poročal pa bo prvi pomočnik Letica.

Važno za trgovce

Belgrad, 14. jan. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je sporočil našim gospodarskim organizacijam, da je Nemčija uknila dovoljenje za uvoz žive govedine in živih ovac in mesa v hermetično zaprtih posodah. Ta uredba je stopila v Nemčiji v veljavo 27. nov. t. l. Zato bo posledje potrebno samo uvozno dovoljenje za žive svinje, svinjsko meso in konzerve iz tega mesa.

Izplačilo kuponov drž. loterije

Belgrad, 14. jan. AA. Izplačilo kuponov sedme 2 in pol odstotne drž. loterije za vojno škodo se začne 1. febr. t. l., in sicer pri blagajnah oddelka za državne dolgove in državni kredit finančnega ministertva, pri vseh davčnih uravah, pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah, na vseh poštah in pri Zavodu za obračunavanje pri zagrebški borzi. Ker se kuponi izplačujejo samo ob predloženi spiskih s serijami in številci vseh kuponov, ki jih morajo izpolniti donositelji, se opozarjajo vsi lastniki kuponov, da takoj predajo s kuponi tudi te spiske.

Seja Narodne banke

Belgrad, 14. jan. m. Pod predsedstvom guvernerja Narodne banke Bajlonija se je vršila seja upravnega odbora Narodne banke. Na dnevnem redu seja plenuma je rešitev vprašanje o gradnji poslopnja banke. Nadalje bi se imeli izdati sklepi o novih tisočdinarskih bankovcih, ki se bodo tiskali v lastni tiskarni. Razpravljalo se bo tudi o novem zakonu o Narodni banki.

Epilog k potopu „Egipta“

Genova, 14. jan. AA. Semkaj so prepeljali 2 veliki častni trupa 7 italijanskih mornarjev, ki so se ponesrečili, ko so skušali dvigniti zaklade francoskega parnika, potopljenega med vojno. Zemeljske ostanke ponesrečenih potapljačev bodo prepeljali v njihove rojstne kraje. Vodstvo podjetja, ki se bavi z dviganjem potopljenih ladij, znanja, da bo skušalo prihodno pomlad rešiti zlate zaklade, ki so se med svetovno vojno pogreznili v bližini Bresta s parnikom »Egipt«. (O katastrofi je »Slovenec« poročal. — Op. ur.)

Ban dr. Marušič v Mežiški dolini

Prevalje, 14. jan. AA. G. ban je davi ob 5.40 s koroskim vlakom odpotoval v Prevalje in Slovenjgradec. Prebivalstvo srezov ob koroski meji je ob tej priliki dokumentiralo, da zna ceniti in spoštovati energični ukrep Nj. Vel. z dne 6. januarja.

V Prevaljah je na postaji pričakalo g. bana mnogo občinstva. Zupan Lahovnik z več občinskimi odborniki, g. dekan Riepl z duhovščino, zastopniki drž. uradov, predstavniki kmetijskih organizacij, predstavniki trgovskega gremija, Zupan Lahovnik je v prisrčnem govoru pozdravil bana, ki se mu je zahvalil, na kar je gđ. Lahovnikova, učenka trgovske akademije v Mariboru, v krasnem govoru pozdravila bana, zlasti kot patrijota in mu predala krasen šopek.

Pritožbe obmejnih Slovencev.

Nato so se koj pričeli sprejeti deputacij v poslojnu sreskega načelstva. Najprej so bili sprejeti državni nameščenci, nato pa ostale deputacije, ki so predložile svoje prošnje in težnje. Predvsem je bilo govora o dokončni ureditvi vprašanja sedeža dravogradskega sreza. Razpravljalo se je tudi o vprašanju vojne odškodnine. Ze večkrat so vojni oškodovanci dravogradskega sreza kakor tudi begunci iz Koroske predložili prošnje ministrskemu predsedniku in Nj. Vel. za podporo, da se po 12 letih vrne škoda, ki jo je pretrpelo prebivalstvo od avstrijskega Volkswehra pri osebovilih bojih za Korosko. Naša vojska, ki je bila raztresena po koroskem plebiscitu, se je morala od 3. do 6. maja 1919 umakniti pred avstrijskim Volkswehrom, ki je poplavljal med ropanjem ves dravogradski in deloma tudi slovenjgradski srez. Ko je naša vojska spet zavzela slovenski Korotan, je tedanja deželna vlada v Ljubljani dala oceniti vojno škodo ter zagotovila, da bo ta škoda čimprej povrnjena. Minimalen del te škode je bil posameznikom res povrnjen še pred plebiscitom, glede ostanka pa je bilo obljubljeno, da se izplača v bližnji bodočnosti. Prav posebno škodo so trneli oni narodnjaki, iz Koroske, ki so bili za časa koroskih bojev izropani in ki se niso mogli več vrniti na svoj dom.

Zakon o povračilu vojne škode pa ne predvideva možnosti izoliranja te škode prebivalstvu bivše avstro-ogrsk države in tako to prebivalstvo ni prejelo še nikake odškodnine. Zato so prebivalci predložili g. banu prošnjo s temi točkami: 1. da se zakon o povračilu vojne škode z dne 30. junija 1920 razširi tudi na severni del naše kraljevine, 2. da se prizna v letih 1918-19 po deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani dognana in precejena vojna škoda kot izvršena razsodba, 3. da bi predsednik vlade izvolil odrediti, da se ta škoda čim prej poravnava.

G. ban med delavci.

G. ban je po sprejemu sklenil obiskati tudi mežiško dolino, čeprav to ni bilo v prvotnem programu. V spremstvu sreskega načelnika Marušiča se je g. ban odpeljal najprej v Mežico. Čeprav je bil prihod bana najavljen šele v poslednjem trenutku, so vendar vse hiše v Mežici izobesile zastave.

Bana je najprej pozdravil zupan Breznik. Sprejema se je udeležila duhovščina, učiteljstvo s šolskimi otroci, zastopniki slovenskega planinskega društva in gasilci. Po pozdravu si je g. ban ogledal lepo šolsko poslopje, v katerem je nameščena osnovna in meščanska šola. Ogledal si je šolo pod vodstvom upravitelja Galoba. Nato je nadaljeval pot in se ustavil v Zerjavu, kjer se nahajajo topilnice mežiškega rudnika.

Tam so se zbrali rudarji in delavci, da pozdravijo g. bana. Prvi ga je nagovoril inž. Feticch. Vidno vzradoščen nad sprejemom delavcev in rudarjev je imel ban lep patrijotičen govor, v katerem je poudaril, da so posebno delavci poklicani s svojim delom pomagati pri konsolidaciji države. Delavci so konstruktiven faktor v naši državi. Ko je kralj Aleksander aneliral na vse, je pri tem mislil posebno tudi na delavce. Po sklenitvi govora so delavci in rudarji vzkliskali Nj. Vel. kralju.

Nato se je ban odpeljal v Crno, ki je bila vsa v zastavah. Tudi tam so se zbrali zastopniki raznih društev in duhovščine. Pozdravil je bana Zupan Geršak. Ban se je zahvalil za lepi pozdrav, nato pa je posetil bolnico kraljevine bratovske skladnice, ki jo vodi dr. Ramsiak. Ogledal si je bolnico in obiskal tudi nekaj bolnikov, s katerimi se je razgovarjal. Tudi tukaj si je g. ban ogledal še osnovno šolo, ki mu jo je razkazal upravitelj šole g. Kuhar. Nato se je vrnil v Prevalje, odkoder je nadaljeval pot v Slovenjgradec.

Pod Urško goro.

Slovenjgradec, 14. januarja. AA. Čeprav se je prihod bana zaradi poseta Mežiške doline nekoliko zakasnil, je vendar mislinska prestolnica Slovenjgradec nad vse svečano in navdušeno sprejela g. bana. Vsa poslojna so bila v zastavah. Pred hišo sreskega načelstva se je zbrala šolska mladina, gasilci, državni nameščenci in zastopniki okoliških občin.

Bana je v krasnem in jedrnatem govoru pozdravil zupan Bratkovič, ki je izrazil vdanost tamnojnega prebivalstva kralju in obljubil čvrsto in složno sodelovanje pri izvršitvi idej Nj. Vel. kralja za ureditve in konsolidacijo naše države.

Ban se je zahvalil za pozdrav, nato pa je hčerka sreskega načelnika Silvica Viharjeva deklamirala pozdravno pesmico in dala banu šopek cvetlic. Zupan Bratkovič je nato pozdravil še pomočnika dr. Pirkmajerja, ki je pred 15 leti služboval v Slovenjgradu in dobro pozna tukajšnje prebivalstvo in njegove potrebe. Posebno lep vtis je napravila velika množica šolske mladine, ki je prav navdušeno in prisrčno vzkliskala Nj. Vel. kralju in banu. Po pozdravnih govorih so se začeli sprejeti. Jutri odpotuje ban v Celje.

MacDonald indski podkralj?

London, 14. jan. kk. Na banketu angleško-indijske delegacije je delegat Sastri govoril o tudi, da se lord Irwing odpoklicuje in je označil MacDonalda za onega moža, ki s svojim neumornim delom zasluži, da zavzema v Indiji najvišje mesto.

Poljska noče framazonov

Varšava, 14. jan. AA. Poljska vlada je prepovedala zborovanje svobodnih zidarjev, ki bi se moralo vršiti prihodnje poletje v Varšavi. Ta ukrep je posledica političnih protestov raznih poljskih činiteljev. Zborovanje bo zaradi tega meseca avgusta v Luxemburgu.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno. Pričakovati je novega snega. Temperatura bo okoli ničle. Podnavi morda ponekod južno vreme.

Vse se vrti okrog Avstrije

Samo ona počiva v brezdelju — Ostra kritika avstrijske gospodarske politike

Dunaj, 14. jan. d. Se pred par meseci je vsa Evropa nervozno zrla na Avstrijo, kjer so se v razuzdanem volivnem boju prekučevale politične stranke. Posebno sosedni Avstrije, katerim je obstoj te države in njen miren razvoj bolj pri srcu, kakor drugim velesilam, so se povpraševale, kakšne posledice bo imel za evropsko politiko nenaden pojav divjega nacionalizma, ki se je očitno v slastnih požirkih napajal od neusahljivem studentu fašistične kulture. Sedaj je vsega konec. Avstrija je šla k politiki in ni ne kaže, da se bo kmalu zopet povzdignil na nivo države, ki vzbuja evropsko pozornost. Ogorčenje nad tem lenim razpoloženjem narašča posebno v gospod. krogih. Avstrija je danes v gospodarskem oziru tako ustrojena, da je navezana bolj, kot kdajkoli, poprej na svoje sosedje. »Der österreichische Volkswirt«, glasilo gospodarstvenikov, je v svoji zadnji izdaji dal duška tej aplični neveljvi. Ta revija je kulturno nasprotna krščanskim socialistem, zato se mora vlti vedno malo vode v vino, katerega ponuja. Toda njena gospodarska izvajanja se nam zdijo za razumevanje razmer avstrijske republike potrebna, zato jih v izvlečkih pošiljam. »Vse se suče in vse se vrti okrog Avstrije, politični

bloki se gradijo, agrarne državne skupine se sestavljajo, vse okrog Avstrije se vršijo trgovinska pogajanja, vsaka država izdeluje načrte, kako bi odstranila nevarne posledice gospodarske krize, pri Društvu narodov se razpravlja o svetovnovajnih načelnih vprašanjih, samo v Avstriji je vse mirno, kakor da bi bilo vse mrtvo. Le tu in tam se pripeti, da nas obišče mimogrede samo kak evropski državnik, a še ta komaj zamahne s klobakom in gre naprej.« Tako mi je komentiral politični sodruinik imenovane revije ono vrstice, v katerih tako vehementno napada zaspanost avstrijske politike v številki od 10. januarja. Avstrija si je domnevala, da bo lahko zgodovinski razvoj preprečila s tem, da bo stala na strani. Ob strani stojijo samo neumneži in lenuhi, se je izrazil svoje dni voditelj katoliškega centra.

V resnici se ustanovlja mirno naprej blok vzhodno evropskih agrarnih držav, ne da bi kdo povpraševal za mnenje Avstrije. Francija mu ponuja denarno pomoč, Berlin išče stikov s temi državami, Društvo narodov jih podpira. Razen tega pokreta je Avstrija prespala tudi formiranje severoevropske gospodarske skupine, ki je postalo dejstvo sredi meseca decembra na konferenci v

Oslo. Tej carinski zvezi pripadajo tri skandinavske države, Holandska in Belgija. Brez sodelovanja Avstrije se je sestavila na severu še ena druga skupina držav med Letonijo, Estonijo, Litvo in Finsko, ki so znale napraviti carinski mir na znotraj, ter si medsebojno zagotoviti ugodnosti, katere ne priznajo nobeni drugi državi. Če bi bila Avstrija vse te pokrete pazljivo zasledovala, bi si bila lahko izvojevala zase velike ugodnosti. Povsod okrog Avstrije se države organizirajo, samo srednja Evropa, katere srce bi Avstrija imela biti, se ne gane. Tako je Avstrija najprej radi zaljubljenosti v neki divji nacionalizem, potem pa radi nedelavnosti zamudila sijajne prilike, da se nastoni v gospodarskem oziru na enega ali na vse teh pokretov.

K temu moram pripomniti, da so avstrijski gospodarski krogi bolj, kakor pa politične stranke, bili naklonjeni misli na zvezo med Avstrijo, Nemčijo in Českoslovaško (industrijske države), ki bi uredile skupno svoje trgovinske odnose z vzhodnimi agrarnimi državami. Bivši kancler dr. Schober se je tej ideji iz zabratnih političnih ozirrov upiral. Če smemo sklepati iz zgoraj navedenih izjav, bodo gospodarski krogi sedaj zadosti močni, da potegnejo za seboj tudi politike.

Filmi v avstrijski politiki

Stoodstotni pacilizem avstrijskega notranjega ministra — Film Fridericus Pruski

Dunaj, 14. jan. d. Ing. Winkler, sedaj avstrijski notranji minister in kot tak odgovoren za prepoved sedaj že svetovno znanega miroljubnega filma »Na zapadu nič novega«, ki je povzet iz istoimenskega romana pacifističnega pisatelja Remarquea iz Berlina, se je na vseobče začudenje dunajske javnosti kresil za stoprocentnega pacifista. Ta hvalevredna čednost ga pa prav čisto nič ni ovirala, da se je brez vsakega odpora udal pretrepakemu nasilstvu avstrijskih fašistov, kateri se ravno ne bahajo, da so pristaši pacifizma. Iz dobro poučenih virov se je zvedelo, da bodo heimverovski razgrajati, ki so bili aretirani, brez vsake kazni izpuščeni. V vseh političnih strankah se slišijo ostre kritike nad početjem ozkosrčnega notranjega ministra, ki je dovolil, da se je iz filmske predstave napravil političen škandal, ki bo avstrijskemu ugledu v inozemstvu tem bolj škodoval, ker je neizpodbiten dokaz, da prevladujejo tudi v Avstriji še vedno velenemški nacionalisti, kljub za nje klavernemu izidu zadnjih volitev.

S tem pa še avstrijske politične filmologije je ni konec. Nedavno so uprizorili na Dunaju film »Fridericus«, od neoporekljive pruske firme. Ta film proslavlja z vsemi gledališkimi pripomočki proslulega pruskega kralja, ki je predsedoval ministrom svetom s palco v roki, in dokazuje, da se bodo nemški hrastje v bodočnosti zopet razvili in razprestrili svojo blagodejno senco nad vsemi evropskimi barbari, ki težko pričakujejo pruske civilizacije. »Arbeiter Wille« si je kljub vsemu navdušenju dovolil opazko, da še ni dolgo tega, odkar je Fridericus v vojni pobijal Avstrije in da zato ravno ne zasluži hvaležnega priznanja dunajskega občinstva. Še je ta opazka je nekoliko odprla oči avstrijskim pacifistom, ki so začeli v blaženih tonih rohneti proti temu nedostojnemu filmu. Javno mnenje se sedaj po vseh dunajskih kavararnih hudomušno povprašuje, kakšno stališče bo napravil Fridericusu zavzel notranji minister. Na splošno se pa opaža, da Dunajčani že razumevajo, kako se pred inozemstvom radi svoje kinematografske politike smešijo.

K političnemu umoru v Bolgariji

Eden izmed morilcev izjavil, da je mislil, da gre za zabavo

Sofija, 14. jan. AA. Preiskava glede umora Mariovčeta in Budakova je odkrila, da sta morilca mihajovista Boris Boškov in Slavenko Georgijev. Policija je prijela Vladimirja Bakardžijeva, ki je izginil iz kabareta »Moulin Rouge« prej, ko je bil storjen umor in se potem kmalu spet vrnil. Dalje je prijela Stojana Kotoševa in pet deklic iz kabareta. Aretirani Kotošev pravi, da z žrtvama ni bil v nikakih zvezah. Ta dvojni umor je solijski kroge zelo vznemiril.

Sofija, 14. jan. AA. Pri preiskavi glede umora Moriočeta in Budakova je policija tole dognala:

Morilci so vsega izstrelili 13 nabojev iz parabelluma in iz mauserja. Glavna priča za to je ruski begunec sofer Boris Stefanovič Marlečki. Po njegovi izpovedbi so dognana imena morilcev in njih identičnost.

Takoj po prihodu obeh žrtev v kabaret je prišel Kotošev k direktorju kabareta Simeonovu

in ga vprašal, ali nista v kabaretu Mariovčeto in Budakov. Takoj nato, ko je Simeonov to potrdil, sta Simeonov in Kotošev vzela taks št. 1095, čigar sofer je bil Rus Marlečki, in se odneljala najprej v ulico Gordoovsko po Borisu Boškova, nato pa v drugo ulico, kjer sta vzela k sebi Slavka Naceja. Na povratku so se ustavili blizu kabareta. Prvi je šel v kabaret Kotošev, za njim Simeonov. Kotošev je pokazal Moriočeta morilcem na ta način, da je stopil k Moriočetu in ga pozdravil ter ga potrepjal po ramenu. Takoj nato so počili strel.

Kotošev taji, da bi bil to storil, in pravi, da se ničesar ne spominja, češ da je bil pijan. Simeonov priznava vse, vendar pravi, da ni vedel, da gre za umor, temveč je mislil, da gre po druge tovariše, s katerimi bi se dalje zabaval.

Nančev je sodnik tistega Nančeva, ki so ga ubili na dan prispetja kralja Borisa v Sofijo, ubil pa ga je Moriočeto. Umorjeni Budakov je rojen v Dobrudži in zapušta ženo in otroke.

Sovj. ofenziva proti razorožitveni konferenci

Moskva, 14. jan. kk. Sovjetska vlada je po svojih diplomatskih zastopstvih v Berlinu, Parizu, Londonu, Tokiju, Rimu, Oslu, Teheranu in Varšavi oddala enako glasečo se izjavo, v kateri zavzema svoje stališče v vprašanju predsedstva in kraja bodoče razorožitvene konference, ker je verjetno, da se bo o teh vprašanjih razpravljalo na ženevskan zasedanju Sveta Društva narodov. Sovjetska vlada zahteva predvsem, da morajo imeti vsi udeleženci razorožitvene konference popolno enakopravnost. To se v pripravljalni komisiji nasproti Sovjetski uniji ni godilo, posebno radi »netaktnosti in surovega obnašanja« predsednika (Nizozemca Lou-dona), katerega očitno pristranost je morda mogoče razlagati s tem, da njegova vlada nima nobenih odnosov s sovjetsko Rusijo. Zato smatra Sovjetska vlada, da ne sme določiti predsednika razorožitvene konference niti kakšna skupina gotovih držav niti kakšna organizacija, ki ne pripada splošnosti, torej Društvu narodov, temveč da mora določiti predsednika

razorožitvena konference sama. Dalje izjavlja sovjetska vlada, da je v smislu ravnokar navedenih opazk glede dogodkov v pripravljalni komisiji razumljivo, da ne more biti predsednik razorožitvene konference zastopnik kake države, ki je že v pripravljalni komisiji pokazala jasno, da zavzema glede razorožitve odklonilno stališče, ravno tako pa tudi ne zastopnik države, ki ima visoko razvito obooroževalno industrijo. Take države so že iz gospodarskih vzrokov za večje obooroževanje. Končno ne bi smel biti predsednik konference tudi zastopnik take države, ki nima odnosov z vsemi udeleženi državami. Kar se tiče kraja konference, zahteva Rusija brezpogojno varstvo delegatov, kar se v Ženevi glede ruske delegacije ni zgodilo. Dalje se mora po mnenju ruske vlade izbrati kot kraj zasedanja taka država, ki ima z vsemi udeleženi državami normalne odnose. Da bi Rusija sodelovala na konferenci, bi se morale ruske zahteve priznati kot stvarno upravičene.

Angleži organizirajo velik vojaški let čez Airiko

Kairo, 14. jan. Tu se je organiziral let 15 vojaških aeroplanov, ki bodo poleteli iz Kairo v Capetown preko vsega afriškega kontinenta. Aeroplani bodo izvršili poizkus, kako bi se dale transportirati vojaške čete po raznih večjih mestih centralne Afrike. To bo prvi poizkus dislokacije vojaških čet s pomočjo aeroplanov.

Ta velika eskadra bo poletela iz Kaira danes in hoče dospeti v Capetown nekako do 7. februarja. Iz Capetowna nazaj v Kairo pa namerava eskadra prileteti sredi marca meseca.

Italijani menijo, da je Angležem dal pogum za ta polet Balbo s svojo zračno eskadro, kar pa ni res. Angleško vojaška zračna eskadra je bila že davno zamišljena in se je organizirala veliko prej, nego je Balbo začel mi-

sliti na polet v Brazilijo. Razume se, da je tudi »mislil« Angležev, da preizkusijo možnost razmeščenja vojaških čet potom aeroplana, čisto originalna in da zahteva tudi neprimerno večjo pripravo, nego jo je zahteval italijanski prekoceanski zračnoeskadrski let. Tudi niso Angleži tega važnega leta oznanjali vnaprej kakor Italijani svojega, ampak so se vse priprave izvršile na njem.

Trockij

Carigrad, 14. jan. AA. Nemški konzulat je odklonil potno potrdilo, ki ga je zaprosil Trockij za enkratno potovanje skozi Nemčijo v Norveško. Norveška je dovolila Trockemu 7dnevno bivanje. Trockij je nameraval na Norveškem predavati o aktualnih političnih in socialnih vprašanjih.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 14. jan. AA. Danes od 17 do 19.30 je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića. Na seji so bili vsi gg. ministri, razen ministra zunanjih zadev dr. Vojislava Marinkovića, ki se mudi v inozemstvu. Na seji so razpravljali o tekočih poslih.

Razp s v sodni službi

Belgrad, 14. jan. AA. Pri okrajnih sodiščih, ki se morajo ustanoviti na področju apelacijskega sodišča v Skoplju, se razpisuje natečaj za 80 sodnih mest. Razpisan je tudi natečaj za 150 arhivskih uradnikov in pripravnikov za sodišča na področju apelacijskega sodišča v Belgradu in deloma v Skoplju. Vsi prosilci na ta mesta morajo poslati svojo prošnjo najdelj 15 dni po objavi v »Službenih Novinah« pravosodnemu ministrstvu.

Uredba o lekarnarskih zbornicah

Belgrad, 14. jan. AA. Minister za soc. politiko in nar. zdravje je podpisal uredbo o lekarnarskih zbornicah.

15 milj. prebiva'cev v ČSR

Praga, 14. jan. kk. Statistični urad je objavil danes začasni rezultat ljudskega štetja, po katerem šteje sedaj ČSR 14.238.234 prebivalcev, dočim jih je imela leta 1921 13.007.375. Na Češkem je bilo 7.108.208, na Moravskem in v Sleziji 3.562.957, na Slovaškem 8.829.717 in v Podkarpatski Rusiji 725.294 prebivalcev. Povprečni prirastek prebivalstva v zadnjih desetih letih znaša 8,2 odstotka. Prirastek prebivalstva na Češkem znaša samo 6,4 odstotka, na Moravskem 6,8, na Slovaškem 11,1, v Podkarpatski Rusiji pa 19,9 odstotka. Gostota prebivalstva v Českoslovaški znaša 105 prebivalcev na en kvadratni kilometer.

Zakaj?

Madrid, 14. jan. AA. Španska narodna banka je poslala v London 4 milijone funtov šterlingov. Denar je položila pri angleški narodni banki kot jamstvo za posojilo, ki bo z njim stabilizirala pe-zeto.

V duhu „razoroževanja“

London, 14. jan. AA. V poročilu »Daily Mail« bo portugalska vlada v kratkem naročila več novih vojnih ladij v britskih, francoskih in italijanskih ladjedelnicah. Predvidena je gradnja 20 enot, med temi gradnja lahke križarke, matične ladje za letala in 4 podmornice.

Nemci na Balkanu

Sofija, 14. jan. AA. Listi poročajo, da začne v kratkem v Sofiji izhajati dnevnik v nemščini, ki bo seznanjal centralno Evropo z življenjem in dogodki na Bolgarskem.

1 milijon volivcev - nobenega poslanca

Varšava, 14. jan. kk. V sodnem procesu proti voditeljem Belorusov so bili do sedaj obsojeni štirje beloruski poslanci vsak na osem let ječe, drugi obtoženci pa na krajše zapore in trdnjavsko ječo. V novem poljskem sejmju Belorusi sploh nimajo nobenega poslanca več, dasi imajo nad 1 milijon volivcev.

Vulkan Merapi zopet bruha

Batavia, 14. jan. kk. Vulkan Merapi bruha zopet znova in so morale oblasti izprazniti več vasi. Vrstijo se druga za drugo silne detonacije, ki jih povzročajo deževnica, katere radi hudih nalivov teče v potokih in povzroča eksplozije, ko pride v dotik z žarečo lavo. Prebivalstvo, kolikor ga je še ostalo doma, je popolnoma obupano in tako prestrašeno, da se poroča o mnogih primerih blaznosti.

Proti ženam, ki kadijo

Boston, 14. jan. AA. Tu je bila ustanovljena liga proti ženam, ki kadijo. Agitacija po ulicah je prav živahna.

Podzemeljsko jezero v Lyonu

Pariz, 14. jan. kk. Preiskava gorskega plazu v Lyonu je dovedla do presenetljivega odkritja. Pod gričem Fouvriere so odkrili veliko podzemeljsko jezero, ki je najbrž ostanek starega rimskega vodovoda. Dalje so odkrili solidno zgrajen podzemeljski hodnik, ki je dolg 500 m, visok 2,10 m in 0,80 m širok in ki vodi do drugega, še nepreiskane podzemeljskega jezera.

Parnik s 75.000 tonami

London, 14. jan. AA. Gradbena dela na novem veleparniku »Cunard Lines« naglo napredujejo. Parnik bo imel 75.000 ton in bo 1017 čevljev dolg. Gradnja ga ladjeedelnica Johna Browna v Clydu. Ogradjo je že postavljeno. Parnik bo imel 8 palub nad gladino. Cerkev bo okrašena po vzgledu stare angleške cerkvene umetnosti. Gradnja bo trajala 18 mesecev. Krst tega veleparnika bo maja ali junija l. 1932.